

ВПП 2.5.1. Економіка і організація обслуговуючої сфери в агропромисловому комплексі

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Економіка і організація обслуговуючої сфери в АПК» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки СВО «Магістр» спеціальності «Економіка».

Предметом дисципліни є вивчення теоретичні, методичні та практичні засади економіки і організації обслуговуючої сфери в АПК.

Міждисциплінарні зв'язки:

Навчальна дисципліна «Економіка і організація обслуговуючої сфери в АПК» - вибіркова дисципліна циклу професійної та практичної підготовки, тісно пов'язана з дисциплінами «Економіка підприємства», «Аграрна економіка», «Економічна діагностика», «Аграрна політика», «Організація виробництва», «Кооперація в підприємницькій діяльності АПК».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка і організація обслуговуючої сфери в АПК» є формування у студентів предметних компетенцій з економіки і організації обслуговуючої сфери в АПК з урахуванням сучасних тенденцій розвитку економіки.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка і організація обслуговуючої сфери в АПК» є визначення практичних проблем удосконалення, управління народногосподарським комплексом України, забезпечення наукової політики держави в галузі механізації, електрифікації, автоматизації, аграрного будівництва, хімізації сільського господарства, переробки кінцевого аграрного продукту, інформаційного, матеріально – технічного та наукового забезпечення обслуговуючої аграрної сфери.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні мати наступні елементи компетентності:

знання:

- основні напрямки та форми організації аграрного обслуговування;
- основні форми використання машин в сільському господарстві в ринкових умовах;
- особливості економічних взаємовідносин між виробничою та обслуговуючою сферами;
- методи визначення показників економічної ефективності агросервісної діяльності;
- шляхи покращення ефективності використання виробничого ресурсного потенціалу підприємства;
- основні напрямки та перспективи організаційно-інформаційного забезпечення агропромислового виробництва;
- правила складання договірних документів щодо оренди, лізингу та кредиту засобів виробництва.

вміння:

- оцінювати та прогнозувати попит на сервісні послуги в сільськогосподарському виробництві;
- обґрунтовувати та економічно оцінювати ефективність того чи іншого напрямку аграрного сервісу;
- обґрунтовувати та вибирати раціональну для умов господарства форму організації використання машин та обладнання;

- збирати, вивчати, аналізувати та поширювати різноманітну інформацію щодо ринку послуг та постачання в аграрному секторі;
 - користуватися нормативно-законодавчими документами щодо аграрного обслуговування сільськогосподарського виробництва;
 - користуватися послугами регіональних дорадчих служб.
- способи мислення:* наочно-дійовий, наочно-образний, теоретико-практичний, творчий
- професійні, світоглядні і громадянські якості:*
- здатність організувати систему виробничого обслуговування аграрних підприємств;
 - здатність аналізувати потребу підприємств у виробничих послугах;
 - здатність визначати технологічний попит аграрних підприємств на виробничі ресурси та організувати його задоволення;
 - здатність використовувати механізми підвищення конкурентоспроможності та економічної ефективності обслуговуючих підприємств;
 - здатність складати бізнес-плани та проводити консультації з бізнес-планування.
- морально-етичні цінності:* загальнолюдські, національні, особистісні

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Основи організації та економічна сутність служб аграрного обслуговування.

Роль сервісного обслуговування та матеріально-технічного забезпечення в формуванні матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств. Об'єктивна необхідність, перспективи та напрямки розвитку обслуговуючої сфери в АПК в умовах ринкової економіки.

Поняття аграрного сервісу. Його значення в діяльності організаційних формувань. Організаційна, галузева і соціальна структура служби аграрного сервісу. Основні вимоги до системи аграрного обслуговування. Система аграрного сервісу в рослинництві, тваринництві, сфері переробки та реалізації продукції, будівництва тощо. Запровадження систем аграрного обслуговування в різних сферах сільськогосподарського виробництва.

Тема 2. Види аграрного обслуговування та його функції.

Адаптація сфери аграрного сервісу до багатокладних форм ведення товарного виробництва в сільському господарстві в умовах ринкових виробничих відносин. Державні підприємства і організації, акціонерні товариства, малі підприємства, товариства з обмеженою відповідальністю, повні та командитні товариства в аграрному сервісі. Аграрно-промислові біржі. Машинно-технологічні станції. Загальні риси та особливості функціонування організаційних форм аграрного обслуговування. Сутність та об'єктивні передумови побудови економічних взаємовідносин аграрної виробничої та обслуговуючої сфер. Холдингові компанії, їх переваги та перспективи розвитку в Україні.

Тема 3. Економічний механізм господарювання обслуговуючої сфери в АПК.

Поняття економічного механізму. Особливості функціонування економічного механізму в умовах ринкової економіки. Специфіка дії економічного механізму в сфері аграрного сервісу. Повний господарський розрахунок – основа економічного механізму. Принципи побудови економічних взаємовідносин між обслуговуючою та виробничою сферами аграрного виробництва. Ціновий механізм у формуванні виробничих відносин між товаровиробником і обслуговуючою сферою. Принципи побудови ціни на матеріально – технічні засоби і послуги в аграрній сфері.

Тема 4. Виробничі ресурси у сфері аграрного обслуговування.

Поняття аграрного виробничого потенціалу. Класифікація виробничих ресурсів в сільському господарстві. Матеріальні ресурси формування кінцевого натурального

продукту (родючість ґрунту, добрива, засоби хімічних і водних меліорацій). Тенденції і закономірності їх використання в процесі сільськогосподарського виробництва. Нематеріальні виробничі ресурси формування кінцевого продукту. Обсяг та структура виробничого потенціалу підприємств та організацій різних форм власності, господарювання та спеціалізації. Обсяги та структура виробничого потенціалу організаційних структур комплексного виробничого обслуговування сільськогосподарських підприємств.

Тема 5. Економічні відносини між обслуговуючою та виробничою сферами.

Розширене відтворення в агросервісних формуваннях. Валова і товарна продукція на підприємствах і організаціях аграрного обслуговування та її розподіл. Принципи ціноутворення на виробничі послуги в умовах ринкової економіки. Теоретичні принципи, методологічні та методичні основи ціноутворення на матеріально-технічні засоби, виробничі послуги для аграрної сфери. Виручка і формування прибутку агросервісного підприємства. Дохід, прибуток рентабельність у сфері аграрного обслуговування. Основні напрямки підвищення прибутковості підприємств і організацій аграрного сервісу.

Тема 6. Інвестиції і капітальні вкладення на підприємствах аграрного обслуговування.

Об'єктивна необхідність та економічна сутність інвестицій. Інвестицій і капітальні вкладення. Напрями та джерела інвестування підприємства аграрного обслуговування. Напрями інвестиційної діяльності в агросервісну службу. Критерії та показники визначення економічної ефективності інвестицій в агросервісну сферу. Показник чистої теперішньої вартості. Внутрішня норма рентабельності. Індекс рентабельності (доходності). Термін окупності інвестиційного проекту. Основна мета інвестицій та капітальних вкладень в агросервісну сферу.

Тема 7. Роль фінансово-кредитної системи в успішному функціонуванні підприємств аграрного обслуговування.

Фінансово-кредитні установи. Національний банк України. Комерційні банки. Спеціалізовані кредитні установи. Фінансові установи. Страхові компанії. Депозитні інститути. Кредитні послуги комерційних банків. Види банківського кредиту. Принципи кредитування. Зміст кредитного договору. Кредитна кооперація. Шляхи подальшого вдосконалення кооперативних форм організації служби аграрного сервісу. Фінансування та кредитування аграрних підприємств. Лізинг.

Тема 8. Маркетинг у сфері аграрного обслуговування.

Сутність і основні принципи маркетингу. Основні види і функції маркетингу в аграрному сервісі. Маркетингові служби в аграрному сервісі. Поняття сегментації ринку на виробничі послуги. Порядок просування виробничої послуги та матеріально – технічних, хімічних засобів і т.д. на ринку. Еластичність попиту до ціни на матеріально-технічні засоби і виробничі послуги. Значення маркетингової служби в підвищенні ефективності аграрного сервісу і сільськогосподарського виробництва.

3. Рекомендована література

1. Аллилуев В.А. и др. Техническая эксплуатация машинно-тракторного парка / В.А. Аллилуев – М.: Агропромиздат, 1991. – 145 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: [Підручник] / В.Г. Андрійчук – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
3. Варнаков В.В. Технический сервис машин сельскохозяйственного назначения / В.В. Варнаков – М.: Колос, 2001. – 256 с.
4. Виробнича економіка / За редакцією В.П. Галушко, Г. Штрюбеля. – Вінниця: Нова Книга, 2005. – 400 с.
5. Економіка і організація інноваційної діяльності: [Підручник] / О.І. Волков, М.І. Денисенко та ін. – К.: Професіонал, 2004. – 960 с.

6. Економіка виробничого підприємництва: [Навчальний посібник] / За ред. Й.М. Петровича. – [3-тє вид., випр.] – К.: Т-во «Знання», КОО, 2002. – 406 с.
7. Ільченко В.Ю. Експлуатація машинно-тракторного парку в аграрному виробництві / В.Ю. Ільченко. – К.: Урожай, 1993.
8. Ільченко В.Ю. Машиновикористання в землеробстві / В.Ю. Ільченко, Ю.П. Нагірний. – К.: Урожай, 1996.
9. Калина А.В. Економіка, планування та організація діяльності підприємства: [навчальний посібник для дистанційного навчання] / За наук. ред. В.Д. Корнеєва. – К.: Університет «Україна», 2006. – 209 с.
10. Кравченко І., Кухарук Ю. Становлення сільськогосподарських дорадчих служб в Україні / І. Кравченко, Ю. Кухарук. – К.: Знання, 2002. – 88 с.
11. Латинський В.І. Інформаційне забезпечення сільськогосподарського виробництва. Курс лекцій для студентів 5-го курсу ФМСГ / В.І. Латинський – Харків: ХДТУСГ, 2000.
12. Лихочвар В.В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур / В.В. Лихочвар [2-е видання, виправлене]. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 808 с.
13. Мосіюк П.О. Аграрний сервіс в переформованому сільськогосподарському виробництві України / П.О. Мосіюк // Матеріали конгресу економістів-аграрників України «Соціально-економічна модель пострєформованого розвитку агропромислового виробництва». – К.: ІАЕ УААН, 2000. – с. 327 – 329.
14. Мосіюк П.О. Економіка і організація аграрного сервісу: [Підручник] / О.П. Мосіюк – К.: Наукметодцентр Мінагропрому України, 2001. – 450 с.
15. Мосіюк П.О. Економіка і організація аграрного сервісу / П.О. Мосіюк. – К.: Наукметодцентр Мінагропрому України, 1998. – 45 с.
16. Мосіюк П.О., Сеньків С.І. Управління аграрними виробничими ресурсами / П.О. Мосіюк, С.І. Сеньків. – К.: Міжнародна фінансова агенція, 1996. – 44 с.
17. Мосіюк П.О. Соціально-економічні аспекти зайнятості робочої сили в аграрному секторі економіки / П.О. Мосіюк. – К.: НАУ, 1998. – 100 с.
18. Мосіюк П.О. Управління аграрними виробничими ресурсами / П.О. Мосіюк. – К.: Міжнар. фінансова агенція, 1996. – 45 с.
19. Мосіюк П.О., Ярославський В.П. Аграрний сервіс, економічна сутність та напрямки розвитку / П.О. Мосіюк, В.П. Ярославський // Науковий вісник НАУ. – 1998. – № 4. – С. 19-24.
20. Организация консультационной службы в АПК / Учебное пособие / Под ред. В.М. Кошелева. – М.: Знание, 2004., 498 с.
21. Основи аграрного консалтингу: [Навчальний посібник] / М.Ф. Кропивко, Т.П. Кальна-Дубінюк, М.Ф. Безкровний та ін. – М.: Агроконсалт, 2004. – 285 с.
22. Основи сільськогосподарського дорадництва в Україні: [Навчальний посібник] / Ю. Бакун, М. Безкровний, П. Браунта ін.; [за заг. ред. Р. Шмідта]. – Львів: Територія, 2003. – 680 с.
23. Посібник для сільськогосподарських дорадників / [за ред. А Гайдчука]. – К.: Старе Поле: Поморський осередок дорадництва, 2005. – 325 с.
24. Саблук П.Т., Більський В.Г. Формування виробничого потенціалу та ринку засобів виробництва / П.Т. Саблук, В.Г. Більський. – К.: Урожай, 1993. – 260 с.
25. Саблук П.Т. Особливості аграрної реформи в Україні / П.Т. Саблук. – К.: Нічлава, 1997. – 300 с.
26. Технологічні карти і витрати на вирощування зернових культур в умовах східного регіону України / за ред. М.Д. Євтушенка, Ю.В. Будьонного, В.Ф. Пашенко та ін. Х.: ХНАУ. – 2005.
27. Філоненко О.С. Аграрні відносини: зміст, розвиток, майбутнє: [Навчальний посібник] / О.С. Філоненко – К.: Урожай, 1996. – 208 с.